

Pityogenes quadridens var. *bistridentatus* EICHH. — Zanoga.

Xyloterus lineatus var. *melanocephalus* EICHH. — Keresztényhavas.

Új volna a faunára még az *Oxygoda opaca* var. *obscurior* BERNH. (Buesees) és a *Nanophyes lythri* var. *epilobii* CHEV. (Radna-Borberek), de ezeket tudtommal még nem írták le és így egyelőre még érvénytelen nevek.

HOHDHAUS munkája a faunisztikai adatok kivételével sok kifogásolni valót tartalmaz, sok a pótolni való hiánya, reméljük azonban, hogy az esetleges második kiadás e tekintetben is ki fogja elégíteni várakozásunkat. Mindezek dacára rovarászaink figyelmébe ajánlom a munka áttanulmányozását; sok érdekességén kívül legalább figyelmeztetést nyerhetnek arra nézve, hogy mi munka vár még ránk a Kárpátok kutatásában, ha azok faunájáról és állatföldrajzi viszonyairól helyes képet akarunk alkotni.

Lepkészeti feljegyzések.

Irta: PILLICH FERENCZ.

Lakhelyem lepkefaunájának kutatása közben az 1910. év folyamán három közönséges nagylepke-fajt tettem különös tanulmány tárgyává és összehasonlíthatás czéljából nagy mennyiséget feszítettem ki belőlük. Így a selyemlepkének (*Bombyx mori*) esakis fehér válfajú hernyóit tenyésztettem, melyekből javarészt tiszta fehér, rajztalan lepkéket nyertem; némelyiknél 1—3 feketés sáv volt észlelhető az elülső szárnyon, erősen fekete rajzú és sötét beporzású lepkéket azonban e hernyókból nem kaptam. — *Hypona rostralis* L.-nál több évi észleleteim szerint a ♀ példányok elülső szárnya tarkább, ezek közt találtam meg a világos, tarka ab. *radiatalis* HB-t. A ♂ példányok monoton színezésűek s kevés kivétellel a szürke ab. *unicolor* TUTT.-hoz tartoznak, ritka köztük az egyszínű barna ab. *palpalis* F. — *Boarmia crepuscularia* SCHIFF.-nál az ab. *defessaria* FRR. nemesak a tavaszi, hanem a nyári ivadék közt is előfordul (♂ és ♀); azonkívül az átmeneti példányok egész seregét fogtam, melyeknél nehéz eldönteni, hogy a törzsfajhoz, vagy a fajváltozathoz tartozik.

*

Egy június 3-án este röpködött *Acidalia virgularia* HB. példány-nál a lepke szárnyfelületén két, fonákján pedig 20 darab atkát léltem. Ez volt az első eset, hogy élő lepkén atkákat láttam tanyázni.

*

Egy, a hazai faunára új bagolypillét: *Taeniocampa porosa* Ev. ♂-t fogott Hajdúmegyében f. évi július 25-én KISS ISTVÁN bouyhádi gimnáziumi tanuló.

*

A molypillék közül ez évben külön feljegyeztem azokat, melyek házamban, kertemben és ennek környékén, tehát egy igen kis területen gyakori vagy közönséges fajokként jelentkeztek. Megfigyeltem a szobákban repülő fajokat is, mert daczára, hogy nemcsak a háziasszony, hanem a házigazda is — kiki a maga kipróbált és jól bevált módszerével (tenyérösszezapás, gyűjtőüveg) — vadászott ezen általában kellemetlennek ismert vendégekre, mégis akadt belőlük bőven. Azok a fajok, melyeket a lakhelyemről közzé tett faunajegyzékekbe (Rovartani Lapok, XVI., p. 53. és XVII. p. 22.) még nem vettem fel, csillaggal jelöltem. *Spuler* művének beosztását követve, ezek a következők:

*Achroea grisella F. hernyókkal fertőzött lépet augusztusban kaptam több méhésztől. A pille augusztus végétől késő őszig a nap minden szakában sűrűn kelt ki ezekből, kora reggel is találtam pilléket, melyek érintésre fűgén futkároztak. A szárnyak színe nagyjában barnás-szürke, az elülsők felülete ritkán palaszürke. — *Galleria mellonella* L. Ezen állandó mustrázatú pille, melynek viselkedése az előbbenihez hasonló, azzal együtt egy időben jelentkezett. Társaságukban sok fürkészdarázs volt. — A *Crambus* nemből a kertben a legközönségesebb: *C. falsellus* SCHIFF. (VI. 9—VII. 19., VIII. 13—22., IX. 15.) nagyon gyakori, de csak augusztusban *Cr. inquinatellus* SCHIFF., továbbá *pascuellus* L. (VI. és VIII.) és *culmellus* L. (VII—VIII.) A szomszédos réteken közönséges volt: *Cr. chrysonuchellus* Sc. (IV. 25—VI. 1.) és *craterellus* Sc. (VI.), ugyanott gyakori volt: *perlellus* Sc. (VII., VIII.) és *luteellus* SCHIFF. (VI.) — *Plodia interpunctella* Hb. ugyancsak tolakodó és torkos vendég a község házaiban; legalább 2 ivadéka van (VI. 6—VII. 16., VIII. 10—IX. 11.). Egyetlen élésszékérényből nap-nap után több tuczatot gyűjtöttem; augusztus 27-én pinceszében is leltem egyet. A kifeszített pillék sajnos a *Hyponomeuták* stb. módjára javarészt elolajosodnak. Nyugalomban e pille a kiegyenesített első lábpárra támaszkodik, miért is felső teste a faltól, melyen ül, hegyes szögben eláll. Az elülső szárnyak külsejének színe, sávjai és pontjai nagyon változók; a piros szín helyett gyakran sötétbarna lép fel. — *Ephestia clutella* Hb. (II—VII.) a házban, majd a melegebb napok bekövetkeztével a kertben gyakori. — *Endotricha flammealis* SCHIFF. (VII. 30—IX. 12.) a kertben elég gyakori. — *Aglossa pinguinis* L. a lakásban mutatkozott szórványosan (VI. 3—VIII. 7.) — *Hypsopygia costalis* F. a kertben volt gyakran észlelhető (VI., VII., IX.) — *Pyrallis farinalis* L. (IV. VII.) a kertben nem gyakori. — A szomszédos nádas szélén közönséges faj a *Cataclysta lemnata* L. (VIII—IX.), melynek egyes példányai a kertekbe is elcsatangolnak. — *Eurrhyncha urticata* L. tömegesen röpköd mindenütt (V. 24—VII. 5.) és kivált esténkiut repül sebesen cikázva. — *Scoparia ambigua Tr. a kert-

ben gyakori, valószínűleg két ivadékban (V. 16—IX. 11.). Egy étergőzzel elkábított ♀ június 27-én több sárga petét rakott le, ezeknek fele három nap múlva megvörösödött és július 10-én kelt ezekből a vöröses hernyó, melynek feje és nyakpajzsa barnás volt. Néhány nap múlva e hernyók éhenhaltak, miután a nekik feltálat legkülönbébb növényekkel nem tudtak megbarátkozni. A tarlókon *Nomophila noctuella* SCHIFF. (VIII., IX.) közönséges; egyszínű ♀-eken kívül nagyon tarka ♂-eket is fogtam. — *Pionea pandalis* HB. (V. 17—27., VII. 30; VIII. 23.), *P. rubiginalis* HB. (IV. 26—V. 10.; VII. 9—VIII. 23.) és *P. forficalis* L. (V. 6—VI. 1.; VIII. 15—IX. 9.) a kertben elég akadt. — *Pionea verbascalis* SCHIFF. az itteni temető lakója (V. 15; VII. 11.), ottlétemkor mindig akadt belőle. — *Pyrausta sambucalis* SCHIFF., a mennyire csak emlékszem, a kertek bokrai közt minden évben nagy mennyiségben tanyázott (V. 14—VI. 19.; VIII. 15.). — Ugyanott *Pyrausta nubilalis* HB. (VI. 24—VII. 19.); nőstényeket csak júliusban fogtam), továbbá *P. cespitalis* SCHIFF. (IV., VIII.) és *P. purpuralis* var. *ostrinalis* HB. (IV., VI., VII., VIII.) is gyakori vendég volt. — **Acalla hastiana* L. az 1910. év tavaszán csalátkon nem volt ritka (II. 24—III. 16.), holott az előző 10 évben hirtéhamvát sem láttam. — *Cacoecia semialbana* GN. legalább két ivadékban faluszerte mindig egyike volt a legközönségesebb molypilléknak (V. 20—VII—7.; VII. 31—IX. 7.) — Elég gyakori mindenütt a *Pandemis heparana* SCHIFF. is (VI. 2—VII. 30.; VIII. 20—IX. 11.). — Kevésbé, de még elég gyakori a *Pandemis ribeana* HB. (V. 24—VI. 7.) és *Cnephasia Wahlbomiana* L. (V. 6.; VI. 19—VII. 22.). — Nagyon gyakori a kertben a késő délután röpködő *Clysia ambiguella* HB. (IV. 29.; V. 18—VII. 21; IX. 13.). — Ugyanott gyakori *Argyroproce variegana* HB. (V. 12—VI. 5.), *A. striana* SCHIFF. (VI. 1—18.; VII. 5—15.; VIII. 19.) és *Ancylis achatana* F. (VI. 10—16.). — Csapatosan rajzott késő délután 5—6 óra tájban a kertben minden fenyő (*Abies excelsa*) körül, kivált a fák csúcsa táján az **Epinotia nanana* TR. (V. 15—VI. 13.). — Az almák színpompás, de veszedelmes kedvelője a *Carposcapsa pomonella* L. almafák körül rajzott és az almafák révén a házban is gyakran volt fellelhető (V. 19—VII. 7.; VIII. 8—15.). — Nem ritka kerti vendég **Laspeyresia duplicana* ZETT. (K. V. 15—17.), míg a **Simaethis pariana* CL. (VI., VIII., X., III.) a közönséges fajok számát gyarapítja, ez nyáron estefelé almafák körül sebesen rajzik. — *Pterophorus monodactylus* L. úgy a szabadban, miut rözse közt, fészerekben stb. átteleve az év minden hónapjában közönséges, bábja is sokszor fellelhető az épületek falain. — *Alucita pentadactyla* L. a szabadban (VI. 1—VIII. 11.) mindenütt közönséges. — Csoportosan találtam a *Psecadia pusiella* RÖMER-t (két ivadékban?) a kertek alatti réten jegenyefák körül (VI. 25.; VIII. 30.). — A hálóval való fogás

évadját a kertben két korán rajzó kitelelt molypillefaj nyitja meg, u. m. a *Depressaria Astroemeriana* CL. és *D. propinquella* TR. Előbbi valamivel gyakoribb (III. 13—V. 26.), ugyan még június 3-án is fogtam belőle, de ez már igen kopott volt. Julius 16-án már frissen kelt példányokra tudtam szert teüni. Az áttelelt példányok mindjárt naplémente után kezdik meg czikázó, gyors repülésüket, hozzájuk rendszerint egy negyedóra múlva a *Depr. propinquella* példányai is társulnak. Ezeknek rajzását III. 18—IV. 22-ig figyeltem meg. Meleg estéken mindkét fajból némi ügyességgel néhány tuczatot lehet összefogdosni a fenyőfák körül. *D. propinquella* késő ősszel rözsecsomókból is felzavarható, de máskor, mint tavasszal, nem láttam egyik fajt sem rajzani. — A réteken májusban gyakori a **Pleurota pyropella* SCHIFF., június elején azonban már tépett a ruhája. — *Endrosia lacteella* SCHIFF. kertben, házban, padláson közönséges (IV., VIII., X.). — *Oegoconia quadripuncta* Hw. a kert bokrai körül röpköd esténként; gyakori (VII. 3—19.). — *Blastobasis phycidella* Z. azon fajok közé tartozik, melyeket a nagy hernyótenyésztő házikóba évenként akaratlanul hurczoltam be különféle tápnövényekkel és ott örvendeztetek meg később kifejtett alakban. — **Bryotropha decrepidella* H.-S. nagyon változatos színű mezben (V. 21—VIII. 16.), kivált június elején valóságos kerti özöndék volt. — **Chrysopora Hermanella* F. bár szunyogszerű voltánál fogva nem igen tűnik fel, mégis gyakran került a kertben (V. 23—VI. 3.; VII. 7., 28.) hálómiba, ugyanezt mondhatom a **Pancalia Leeuwenhoekella* L. ról is (V. 5—14.). — Ezeknél sokkal gyakoribbnak, szinte közönségesnek mondhatom a parányi, czifra *Heliodines Roesella* L.-t (IV. 16—V. 15.; VI. 29—VII. 11.), ezt sokszor fogtam a szoba ablakán, április 29-én pedig, egy szép napos délután fenyőfák körül esendes rajzás közben százzszámra lehetett gyűjteni. — A sok utánjárást és tenyésztést igénylő nagy *Coleophora* nemből eddig csak a **C. flavaginella* Z. (VI. 18.; VIII. 19., 24.) és *C. nigricella* STPH.-ról (VI. 9.; VII. 9—19.) sikerült a gyakoriságot kipuhatolnom. — **Xanthospilapteryx (Gracilaria) syringella* F.-ból áprilistól szeptemberig minden hónapban több példányt tudtam fogni. — A nem ritka *Phyllocnistis saligna* Z. késő ősszel (X. 15—29.) rözse közé búvik s abból felzavarva, vibráló repüléssel lassan tova száll. — Az almafa leveleiben garázdálkodó **Lyonetia Clerkella* L. (VI. 6—14.; VII. 13—28.; VIII. 28—IX. 1.) és fajeltéréséről **ab. acrella* TR.-ról (III. 26—IV. 1.; VIII. 28—X. 23.) mint közönséges fajokról számolhatok be. A kettő között gyakoriak a félig melanisztikus átmeneti alakok. — Az este lomhán röpködő *Hyponomeuta*-k közül *H. malinellus* Z. hernyója az almafának biztosan álapos kártevője. Június 16-án frissen kelt példányokkal láthattam el magamat; augusztus 9-ig figyeltem meg. — Az átlag nagyobb **H. cognatellus* HB., mely-

nek jellegei gyakran egybeolvadnak az előbbi fajéival (erről elkülönített tenyésztés útján győződtem meg) szintén tömegesen lepi el a község majd minden *Evonymus* bokrárt. — Kissé dombosabb helyeken él, szintén nagy számban **H. irrorelus* HB. (VI. 5–24.). — **Theristis mucronella* Sc. szeptemberben a házban keres menedéket, III. 14–26-ig kerti munkálatok közben alacsony növényekről lett felzavarva; igen könnyen fogható. — *Plutella maculipennis* CURT. (VII. 2–29.; VIII. 13.; IX. 11.) a közönséges kerti pillék közül való. — A szintén közönséges *Lypusa maurella* F. pilléjéről följegyeztem, hogy június 1–11-ig *Crataegus oxyacantha rosea* díszeserjén tanyázik s a körül rajzik is. — A *Tinea*-k közül *T. cloacella* Hw. az év minden hónapjában a kertben; illetve a zord hónapokban a házban, pinczében közönséges — *T. fuscipunctella* Hw. ugyanott V. 5.-től késő őszig egyhuzamban közönséges, míg az országsherte gyakori **T. pelliionella* L.-ból június első felében csak 3 darabra tudtam a padláson szert tenni. — Végül **Monopis rusticella* HB. mint elég gyakori kerti állatka (VI. 19–VII. 19.) befejezi ezt a felsorolást.

*

Lakhelyemnek e lapok hasábjain közzétett lepkefauna-jegyzékét az 1910. évi anyaggal a fentiekben kívül még a következőkkel bővíthetem ki: ***Lycaenidae***: *Lycaena argiades* ab. *decolorata* STGR., *Icarus* ab. *caerulea* FUCHS. — ***Sphingidae***: *Deilephila euphorbiae* ♀ transitus ad ab. *helioscopiae* SEL.-LONGCH. (cult. ex l. VI. 30.) — ***Notodontidae***: *Exaereta ulmi* SCHIFF. (IV. 29. este orgonavirágban), *Drymonia chaonia* HB. (VIII. 8.) — ***Noctuidae***: *Agrotis obscura* ab. *ravida* HB., *Agrotis obscura* ab. *suffusa* TUTT., *Mamestra brassicae* ab. *albidilinea* Hw. (VI. 26., első ivadékbeli késői ♀), *Bryophila algae* ab. *mendacula* HB. (lámpafénynél VII. 21.—VIII. 22.), *Hadena secalis* ab. *secalina* HB., ab. *nictitans* ESP., *Taeniocampa opima* HB. ♂ (csalétk. III. 16.), *Calymnia trapezina* L., *Orrhodia fragariae* ESP. ♂ (csalétk. III. 13.), *Xylina furcifera* HUFN. (csalétk. III. 16.), *Pseudophia lunaris* SCHIFF. (V. 15.), *Pechipogon barbalis* CL. — ***Geometridae***: *Acidalia moniliata* F. (a temetőben VII. 11. gyakori), *immutata* L. (VIII. 21.—24-ig 3 példány), *Codonia (Zonosoma) linearis* HB. (V. 19.), *Lobophora polycommata* SCHIFF. (kert. III. 14.), *Tephroclystia absinthiata* CL. (V. 30.), *innotata* HUFN. (lámpafény. V. 10.), *pusillata* F. (IV. 22.), *satyrata* HB. (V. 11–27.), *succenturiata* ab. *oxydata* TR. (V. 12.), *veratraria* H.-S. (IV. 29.), *Chloroclystis rectangulata* ab. *subaerata* HB., *Phibalapteryx vitalbata* SCHIFF., *Deilinia pusaria* L., *Hibernia rupicapraria* HB. ♂ (II. 25. késő este nedves korhadt fán vergődött.) — ***Nolidae***: *Nola cucullatella* L. (VI. 4.) — ***Nycteolidae***: *Sarothripus Révayanus* Sc. (IV. 1.), ab. *dilutana* HB. (III. 21.) — ***Arctiidae***: *Spilosoma urticae* ESP., *Oenistis quadra* L. — ***Pyralidae***: *Crambus tristellus* ab. *aquilella* HB. (rét. IX.

16.), *pratellus* L. (kert. VI. 2.), *Schönobius gigantellus* SCHIFF. (♂ VI. 9.), *Salebria semirubella* ab. *sanguinella* HB. (VIII. 23.), *Psammotis pulveralis* HB. (VII. 6.), *Scoparia ochrealis* SCHIFF. (V. 19.), *Pionea fulvalis* HB. (kert. VI. 27; VII. 17.) — **Tortricidae:** *Acalla hastiana* ab. *scabrana* HB. (csalétk. III. 2.), *Cacoecia podana* Sc. (♂ VII. 6; VIII. 15; ♀ VII. 6.), *strigana* HB. (erdőn VIII. 11.), *Cnephasia nubilana* HB. (kert. VI. 19.), *Doloploca punctulana* SCHIFF. (IV. 25.), *Phalonia Sneathmanniana* F. (V. 19.), *Phalonia rupicola* CURT. (lámpafény VIII. 16.), *Argyroproce rivulana* Sc. (rét. IX. 16.), *Ancylis Mitterbacheriana* SCHIFF. (kert. V. 19.), *Bactra lanceolana* HB. (kert. V. 29.), *Gypsonoma incarnana* Hw. (lámpafény VIII. 22.), *Tmetocera ocellana* F. (kert. VI. 10; VII. 5.), *Notocelia Uddmanniana* L. (kert. VI. 12.), *Epiblema Pflugiana* Hw. (lámpafény IX. 15.), *Carpocapsa grossana* Hw. (kert. VII. 18.), *Laspeyresia (grapholitha) funebrana* Tr. (V. 6., VIII. 22.) — **Pterophoridae:** *Amblyptilia (Platyptilia) acanthodactyla* HB. (lámpafény. VIII. 22.) — **Gelechiidae:** *Depressaria arenella* STNDF. (III. 15.—IV. 22.), *amanthiella* HEIN. (X. 15.), *aplana* F. (VII. 8.), *chaerophylli* Z. (IV. 26; V. 8.), *Borkhauseniana unitella* HB. (VI. 10; VII. 12.), *lambdella* DON. (VI. 2. 26.), *Recurvaria leucateella* CL. (VI. 21.), *Gelechia pinguinella* Tr. (VI. 23.), *oppletella* H.-S. (VII. 9.), *cricketella* HB. (VII. 12.), *Lita artemisiella* Tr. (VII. 23.), *unctella* DGL. (V. 21.), *Xystophora conspersella* H.-S. (V. 6.), *Megacraspedus dolosellus* Z. (V. 27.—VI. 8.), jellemző e fajra, hogy azt mindig reggelre kelve a vizes kád tetejéről halásztam ki. — **Coleophoridae:** *Coleophora vitisella* GREGS. (lámpafény VIII. 11—24.), *anatipennella* HB. (VI. 10.) — **Gracilariidae:** *Gracilaria hemidactylella* F. (IV. 16.), *Coriscium Brogniardellum* F. (VII. 9.), *Lithocolletis dubitella* H.-S. (VII. 29.) — **Phyllocnistidae:** *Phyllocnistis suffusella* Z. (kert. VII. 29.) — **Scythrididae:** *Scythris chenopodiella* HB. (VIII. 30.) — **Hyponomeutidae:** *Scythropia crataegella* L. (VIII. 15.), *Cerostoma radiatellum* DON. (kert. VII. 1.), *aspersellum* L. (VII. 29.) — **Tineidae:** *Narycia monilifera* G. F. (IV. 29; V. 19.), *Trichophaga tapetiella* L. (VI. 3.), *Tinea granella* L. (kert. VIII. 13—21.), *lapella* HB. (kert. IV. 29; V. 6.), *Adela Degeerella* L. (kert. ♂ V. 14; ♀ V. 27.), *rufifrontella* Tr. (réten meringetve IV. 26.)

Magyarország Buprestidái.

Irtta: CSIKI ERNŐ.

III.

16. nem: *Anthaxia* Eschscholtz.

Az alsó állkapcsi tapogató utolsó íze hengeres vagy tojásforma. Az előtör hátának oldalai majdnem párhuzamosak, nagyon ritkán kissé íveltök, töve egyenesen lementszett vagy kétoldalt nagyon gyen-